

Motion till riksdagen 2023/24:699

av **Oliver Rosengren m.fl. (M)**

Rimliga regler för alkoholservering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för slopat krav på matsservering för att kunna beviljas stadigvarande serveringstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att tillåta take away-försäljning av alkohol och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att ge lagstöd för hemleverans av alkohol och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att införa självreglering av serveringstid och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att förenkla regleringen av serveringsytor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta s.k. gårdsförsäljning, på sikt utan restriktioner i kvantitet och reglering kring förkovran, och tillkännager detta för regeringen.

Slopat krav på matsservering för stadigvarande serveringstillstånd

Restauranger som ansöker om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten måste ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat i ett varierat utbud (8 kap. 15 § alkohollagen). För tillfälligt tillstånd finns fortfarande ett matkrav, men inte ett krav på att maten ska vara tillagad på platsen. Det finns dessutom regler för att en så kallad ”drinkbar” inte får uppta en för stor del av serveringsytan.

Matkravet och tillhörande bestämmelser skapar dels tolkningsproblem, dels begränsar det flera affärsmöjligheter. Det väcker frågor om vad ett varierat utbud är, när köket är tillräckligt nära serveringsytan, hur en uteservering med en trottoar mellan ska bemannas och så vidare. Det hindrar frisörer från att sälja ett glas bubbel till bruden som ska göra håruppsättning innan bröllopet eller teatern att sälja ett glas vin före föreställningen.

Matkravet och tillhörande bestämmelser i alkohollagen 8 kap. 15 § bör helt strykas, liksom matkravet för cateringverksamhet i 8 kap. 4 § 2 st.

Tillåt take away-försäljning av alkohol

Pandemin har medfört en ökning av take away-erbjudanden från restauranger som tidigare bara erbjöd servering på plats. Koncepten har utvecklats på ett sådant sätt att restaurangupplevelsen tar plats i hemmiljön, i takt med att take away inte i första hand blir ett koncept för snabbmat eller liknande.

Idag finns ett uttryckligt förbud mot att medföra alkohol som sålts på ett serveringsställe från lokalen (8 kap. 23 § alkohollagen). I flera andra länder, exempelvis grannlandet Danmark, är det tillåtet att ta med sig alkohol från en restaurang ut på allmän platsmark utanför.

Restauranger med serveringstillstånd borde tillåtas sälja alkohol öppnat för take away, och den som köpt alkohol på ett serveringsställe bör få ta med den ut från serveringsstället såväl öppnad som oöppnad. Undantag bör kunna regleras i den lokala ordningsstadgan, om det är särskilt olämpligt på någon plats att personer kan ta med sig alkohol ut på gatan utanför.

Att tillåta take away-försäljning innebär att 8 kap. 23 § i alkohollagen behöver strykas och att ny lagstiftning, som gör restauranger med tillstånd att servera alkohol till återförsäljare av alkohol, behöver tillkomma. Det kan lämpligen göras genom ett nytt avsnitt i alkohollagens 5 kapitel, efter 5 §, under rubriken ”Detaljhandel från serveringsställe”.

Lagstöd för hemleverans av alkohol

Den som har meddelats ett stadigvarande serveringstillstånd för cateringverksamhet i enlighet med alkohollagens 8 kap. 4 § har rätt att servera färdiglagad mat och alkoholdrycker till slutna sällskap som sker antingen i en för tillfället hyrd lokal eller i ett enskilt hem, givet att serveringen sker i enlighet med tillämpliga bestämmelser i alkohollagen.

Huruvida denna lagstiftning kan användas för hemleverans av alkohol aktualiserades i Växjö när tillståndshavaren Winenine ansökte om vad de kallade för microcatering, alltså catering till små, slutna sällskap i hemmiljö.

Cateringstillstånd kräver i normalfall remiss till brandskyddsmyndighet för varje serveringsställe, men det finns ett undantag för lokaler som ej är avsedda för allmänheten, exempelvis enskilda hem (prop. 2009/10:125, s. 97). När tillståndshavaren levererar kollar de legitimation och berusningsgrad, så som föreskrivs i 3 kap. 5–8 §§ alkohollagen.

Växjö kommun beviljade Winenine serveringstillstånd, men länsstyrelsen kritiserade beslutet. Länsstyrelsen menade att företagets anställda borde ha stannat kvar hos kunden tills matgästerna hade avslutat sin middag.

Alkohollagen föreskriver emellertid inte exakt vad som ska gälla vid hemleveranser, varvid kommunen och länsstyrelsen gjorde olika tolkningar av hur lagen skulle tillämpas. Enklare vore därför om det fanns ett uttryckligt lagstöd för hemleverans av alkohol, då även för oöppnat och utan krav på servering. Det skulle möjliggöra även för företag som levererar mat att också leverera alkohol till maten.

Inför självreglering av serveringstid

Alkohollagen anger en normaltid för alkoholserving, kl 01:00. Därutöver kan kommuner besluta om lokala riktlinjer och medge andra tider i de enskilda serveringstillstånden. Det finns dessutom regler för hur lokalen behöver tömmas efter avslutad servering. Under förutsättning att reglerna i andra delar av alkohollagen, exempelvis avseende ordning, bör inte serveringstiden regleras i lag eller av en kommun. Andra näringsverksamheter förbjuds inte hålla öppet vissa tider på dygnet, det bör därför heller inte gälla restauranger eller andra serveringsställen.

Serveringstid bör istället bli något den med serveringstillstånd själv bestämmer över. Det skulle kunna uppnås genom att 8 kap. 19 § i alkohollagen ändras till ”Tillståndshavaren anmäler till kommunen under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras”.

Förenkla regleringen av serveringsytor

Alkohollagen har en rad onödiga detaljregleringar av serveringsytan. Ett exempel är bestämmelsen om att en bar inte får uppta för stor del av serveringsytan och att det ska vara lämpligt antal sittplatser (8 kap. 15 §). En annan bestämmelse säger att medhavd alkohol inte får serveras eller förvaras i en lokal som har serveringstillstånd (24 §) och en tredje att det ska gå att ha ständig uppsikt över hela serveringsytan.

Matkravets avskaffande kommer att underlätta för många av de fall som varit föremål för skilda tolkningar i olika kommuner, dessutom innebär det att kravet på eget kök för cateringstillstånd hävs (8 kap. 4 § 2 st. alkohollagen). Typexemplet är när en restaurang vill ha en ”satellitservering” på andra sidan en väg, som då gör att serveringen inte är i direkt anslutning till köket. Ska del av serveringen behöva vara bemannad kontinuerligt för att uppsiktsplikten ska kunna fullföljas?

Alkohollagen ställer redan höga krav på ordning och på att servering ska ske till rätt person. Hur en tillståndshavare löser den saken borde vara upp till honom själv. Därför bör ”ha tillsyn över serveringen och [...]” strykas ur 8 kap. 18 § i alkohollagen. En lokal som har serveringstillstånd bör inte heller begränsas på ett sådant sätt att den inte också kan hyras ut som privat festlokal på tider då den inte används för den ordinarie näringsverksamheten. Därför bör även 24 § i alkohollagens 8 kap. strykas.

En lokal som godkänts för servering genom catering vid ett tillfälle bör på samma sätt inte heller behöva nytt tillstånd, varför 8 kap. 4 § 1 st. bör ändras.

Tillåt s.k. gårdsförsäljning

Runt om i Sverige finns lokala producenter av exempelvis öl, vin och starksprit. I flera omgångar har förutsättningarna för att införa möjlighet för producenterna att bedriva egen försäljning på produktionsstället utretts. Redan SOU 2010:98 menade att införande var möjligt. Nu diskuteras införande i enlighet med SOU 2021:95, som innehåller en rad långtgående begränsningar i syfte att värna Systembolagets monopol. Utredningen föreslår ett produktionstak per producent, en konsumtionsbegränsning för konsument och krav på att varje köp ska kombineras med en förkovran för att det snarare ska handla om besöksnäring än alkoholkonsumtion. Ett hårt reglerat införande är bättre än inget, men på sikt bör gårdsförsäljning införas utan begränsningar av sådant slag.

Oliver Rosengren (M)

Stefan Olsson (M)

Gustaf Göthberg (M)

Noria Manouchi (M)

Ida Drougge (M)

Anna af Sillén (M)